

NAPOMENE UZ NOVI PRIJEVOD KANONA

Sva je prilika da su prevoditelji Kanona tumačeći tekst Kanona u njegovu izvornom značenju gubili s vida nešto od njegove sadašnje stvarne izražajne snage. Bogatstvo njegove misli ponegdje se više ili manje okrnjelo, što sada još nije nakana Crkve. Ona traži što cjelovitiji i doslovan prijevod koji će ušćuvati svu izražajnu moć i bogatstvo sadašnjega teksta. Kao potvrda za tu postavku neka mi posluži pismo »Savjeta za sprovođenje liturgijske Konstitucije«, upućeno Predstavnicima biskupskih konferencija dne 21. lipnja 1967, a izašlo je i u »Notitae« br. 31-33, str. 288-296. Citat se nalazi na posljednjoj stranici:

»Ovaj prijevod (Kanon) mora biti doslovan i **cjelovit**. Tekstove treba uzeti potpuno kakvi jesu i **ni na kakav ih način nije dopušteno krnjiti ni pojednostavnjivati**. Duhu živog jezika treba ih tek **čedno diskretno prilagođivati**. Stručnjaci neka ovaj propis prihvate dobronamjerno, budući da je za sada potreban. Ne valja preskakivati pojedinih etapa. Doći će i vrijeme stvaranju. Onda će nestati ovih ograničenja sapetoga doslovnog prevođenja. Ali sada smo još u stadiju što boljeg **otkrivanja sve bogate liturgijske baštine** kako bismo od nje živjeli.«

U tom sam duhu pokušao dotjerati predloženi tekst i evo ga ovdje. Sva mjesta koja sam promijenio, potcrtana su, uz njih sam stavio i bilješke prema brojevima, gdje navodim razloge, zašto mi se predloženi tekst ne sviđa, odnosno, zašto sam ga na takav način promijenio. Brojevi na početku odgovaraju onima iz Vjesnika đakovačke biskupije god. XX br. 10, str. 176—178.

K a n o n :

»Te igitur«

1. Tebe, dakle, **Oče blagi**¹
2. po Isusu Kristu, Sinu tvome, Gospodinu našem²
3. smjerno i **vruće** molimo³
4. **da razdragan blagosloviš**⁴
5. ove darove i **prinose**,⁵ **ove svete i neokaljane žrtve**⁶
6. **koje ti prije svega prikazujemo**⁷
7. **za tvoju Crkvu**,⁸ **svetu i sveopću**⁹
8. **budi tako dobar, pa je**¹⁰

9. smiruj i čuvaj, usklađuj¹¹ i ravnaj
10. širom cijele kugle zemaljske¹²
11. skupa sa slugom svojim,² papom našim I.
12. i s biskupom našim I.
13. te sa svima pravovjernim i onima¹³ što im je stalo do¹⁴
14. katoličke i apostolske vjere.
15. Spomeni se, Gospodine¹⁵ slugu i službenica svojih¹⁶
16. i svih prisutnih¹⁷ (ili: ovdje nazočnih)
17. jer ti vidiš¹⁸ njihovu vjernost
18. i znaš im odanost;
19. za njih ti prinosimo ili ti sami prikazuju¹⁹
20. ovu žrtvu hvale
21. za se i za sve svoje²¹
22. kao cijenu²² vlastitih duša
23. u nadi da postignu²³ spasenje (ili: s nadom da se do-
mognu)
24. i dođu do nevinosti²⁴ (ili: neraspaljiva spasenja²⁵)
25. pa ti, Bože vječni,² živi i istiniti,
26. izražavaju svoje najdublje želje²⁶ (ili: iskazuju darove
svoje odanosti).²⁷
27. S Ljubavlju²⁷ (ili: imajući u vidu općinstvo svetih)²⁸
dodatci za neke blagdane:
28. (zajednički uvod:) slavimo presveti dan (na Uskrsno
bdijenje: presvetu noć gdje) (usp. bilješku 33)
Božić: (noću: svetu noć gdje)³⁰ kad nepomućeno djevičan-
stvo³¹
28. (nastavak Božićnog:) blažene Marije pokloni (ili: dade)³²
ovome svijetu Spasitelja, i . . .
Bogojavljenje: kad³³ se tvoj jedinorođenac, što u tvojoj
slavi dijeli s tobom vječnost,³⁴ pojavi vidljiv i tjelesan³⁵
(ili: vidljivo utjelovljen) u pravoj puti našoj,³⁶ i
28. Veliki Četvrtak: Kad se Gospodin naš Isus Krist preda
za nas³⁷; i Uskrs: Gospodina našeg³⁸ Isusa Krista u
tijelu³⁹; Uzašašće: kad je Gospodin naš, jedinorođeni
Sin tvoj, smjestio desno u tvojoj slavi⁴⁰ sebi usvojenu⁴¹
našu krhku narav⁴²
28. Duhovi: duhova,⁴³ kad se Duh Sveti objavi apostolima
u bezbroj⁴⁴ jezika i . . .
29. štujemo uspomenu⁴⁵
30. ponajprije (na Božić se dodaje: baš ove ili: same ove)⁴⁶
slavne Marije vazda Djevice

31. što je rodila⁴⁷ za sve gornje blagdane osim Duhova tu se dodaje: **tog istoga**⁴⁸ Boga i Gospodina našeg⁴⁹ Isusa Krista;
32. pa **blaženoga** Josipa,⁵⁰ zaručnika **netom spomenute**⁵¹ Djevice
33. te blaženih apostola i mučenika tvojih⁵²
- 34—36. Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Ivana, Tome, Jakova, Filipa,
37. **Bartola**,⁵³ Mateja,
38. Šimuna i **Tadije**,⁵⁴
- 39—43. Lina, Kleta, Klementa, Siksta, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana
44. i **sviju** svetih tvojih (ili: i svih **tvojih** svetih);
45. po njihovim zaslugama i molitvama
46. daj da nas tvoja zaštita
47. **svagda pouzdano krijepi i čuva**⁵⁵
48. po istom Kristu, Gospodinu našem. Amen.
49. Ovaj, dakle, prinos
50. **službe naše**⁵⁶
51. pa i **cijele**⁵⁷ svoje obitelji⁶⁸

Dodatci za blagdane

Zajednički uvod: **što ti prinosimo**⁵⁹

Veliki Četvrtak: **da proslavimo dan kada**⁶⁰ Gospodin naš Isus Krist **preda** učenicima svojim **na štovanje**⁶¹ otajstva **vlastitoga**⁶² Tijela i Krvi...

51. (dodatak za Uskrs i Duhove iza zajedničkoga uvoda:) i za one koji si se **dostojao** (ili: **htio**)⁶³ preporoditi **vodom i Duhom Svetim**,⁶⁴ **udijelivši im**⁶⁵ otpuštanje sviju grijeha,
52. molimo, Gospodine, **blagostivo** (ili: **blagonaklono**)⁶⁶ primi
53. i daj **našim danima osjetiti** svoj mir⁶⁷
54. te odredi
55. da **izbjegnemo vječnoj osudi**⁶⁸
56. **ubrojivši se u stado** (ili: **pridruživši se stadu**) tvojih **izabranika**⁷⁰
57. po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

87. Uzmite i pijte iz nje svi:
 88. **OVO JE, NAIME,⁸¹ ČAŠA KRVI MOJE**
 89. **NOVOG⁸⁵ I VJEČNOGA SAVEZA**
 90. — **OTAJSTVO VJERE** —
 91. **KOJA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA MNOGE**
 92. **NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.**
 93. **Gdje god⁸⁶ vi odsele⁸⁷ činili ovo,**
 94. bit će to **uvijek⁸⁸ spomen na me.**

»Unde et memores«

95. Stoga se i⁸⁹ **sjećamo,⁹⁰ Gospod¹ne**
 96. **mi, tvoji⁹¹ sluge**
 97. **pa i⁹² puk tvoj sveti**
 98. **toli blažene muke kao i⁹³ uskrsnuća od mrtvih**
 99. **te⁹³ slavnog uzašašća na nebo⁹⁴**
 100. **tog istoga (usp. bilješku 50) Krista, Sina tvoga, Gos-**
podina našega (usp. bilješku 2).
 101. **pa u darovima što ih poklanjaš⁹⁵**
 102. **prikazujemo**
 103. **prejasnom⁹⁶ veličanstvu tvome (usp. bilješku br. 2)**
 104. **žrtvu čistu**
 105. **žrtvu svetu,**
 106. **žrtvu neokaljanu,**
 107. **kruh sveti života vječnoga (usp. bilješku br. 2)**
 108. **i čašu neprolaznoga⁹⁷ spasenja.**

»Supra quae propitius«

109. **Dostoj se⁹⁸ pogledati na to⁹⁹**
 110. **blagonaklona i vedra lica¹⁰⁰**
 111. **da te razdraga¹⁰¹**
 112. **kako si se htio uzradovati¹⁰²**
 113. **darovima sluge svoga,¹⁰² pravednog Abela¹⁰³**
 114. **te žrtvom praoca našeg Abrahama¹⁰³**
 115. **kao i onom što ti⁵⁹ prinese veliki svećenik tvoj Melki-**
zedek,
 116. **svetu žrtvu,¹⁰⁴ neokaljanu hostiju.**

»Supplices te rogamus«

117. Ponizno te molimo, svemogući Bože
118. zapovjedi
119—120. da ruke svetog¹⁰³ anđela tvoga prenesu ovo
121. na tvoj uzvišeni žrtvenik
122. **pred lice**¹⁰⁵ božanskoga veličanstva tvoga
123. **kako bismo** svi koji ćemo primiti¹⁰⁶
124. **s ovog oltara u dio**¹⁰⁷
125. presveto Tijelo i Krv Sina tvoga
126. **došli do punine**¹⁰⁸ svih nebeskih milosti
127. **i blagoslova**¹⁰⁹
128. po istom Kristu, Gospodinu našem. Amen.

»Memento mortuorum«

129. Spomeni se,¹⁵ također, Gospodine
130. slugu i službenica¹⁶ svojih
131. koji nas pretekoše
132. obilježeni pečatom vjere,
133. **a počivaju**¹¹⁰ u snu mira (ili:
a obuze ih¹¹¹ **spokojan san**)
134. Usrdno molimo, Gospodine,
135. **da njima i svima preminulim**¹¹² u Kristu
136. **udijeliš mjesto**¹¹³ **blagog**¹¹⁴ osvježenja
137. svjetlosti i mira:
138. po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

»Nobis quoque peccatoribus«

139. I nama grešnim slugama **svojim**¹¹⁵
140. koji stavljamo **svoje nade**¹¹⁶
141. u bezdan milosrđa tvoga
142. **iskaži neku milost učešća**¹¹⁷ u društvu
143. **sa svetim** apostolima i mučenicima **svojim**¹¹⁸
144.—149: s Ivanom, Stjepanom, Matijom, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Lucijom, **Janjom**¹¹⁹ (ili Agnezom), Cecilijom, Anastazijom,
150. i sa **svim svecima svojim**¹²⁰
151. daj nam, **molimo**¹²¹ **udjela u njihovu društvu**¹²²

152. ne krojeći pravdu po zasluži¹²³
 153. već povlasticom svoga praštanja¹²⁴ ;
 154. po Kristu, Gospod' nu našem. Amen.

Završna doksologija:

155. Po njemu, Gospodine, sve ovo dobro neprestano¹²⁵
 156. stvaraš,
 157. posvećuješ,
 158. oživljuješ¹²⁶,
 159. blagoslivljuješ
 160. i nama daješ.
 161. Po njemu¹²⁷, s njime i u njemu
 162. ide¹²⁸ tebi; Bogu Ocu svemogućemu,
 163. u jedinstvu Duha Svetoga
 164. svaka čast i slava:
 165. po¹²⁹ sve vijeke vjekova.
 166. Amen.

Bilješke

1. »Clementissime Pater« — protivno je značenje riječi u izražaju dobrote i blagosti. Držim da bi možda bio još točnije pogodan smisao latinskog originala kad bismo preveli: dobri Oče, ali sam tu riječ izostavio da se ne ponovi u istoj rečenici — usp. redak 8! usp. Karl Eunst Georges: *Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch aus den Quellen zusammengetragen und mit besonderer Bezugnahme auf Synonymik und Antiquitäten unter Berücksichtigung der besten Hilfsmittel*, Benno Schwabe Verlag, Basel 1962, II. Auflage, II. Band str. 1205. Usp. također Menge-Güthling: *Enzyklopädisches Wörterbuch der lateinischen und deutschen Sprache I. Teil*, Langenscheidt KG-Verlagsbuchhandlung Berlin-Schöneberg, 14. Auflage 1963, str. 131: značenja su: sanftmütig, sanft, mild, schonend, a tek je sitnim slovima kao sporedno značenje i gnädig, schonend, nachsichtig.

2. Poredak je riječi vjeran originalu, »djeluje pjesnički«, »nije arhaizam nego dio suvremenih stilističkih sredstava«, naglašava Stjepan Babić u članku: »O priređivanju... liturgijskih tekstova na hrvatskom jeziku« usp. Služba Božja god. VII, br. 4, str. 249!

3. »Rogamus ac petimus« ne izražava toliko nježnost ili usrdnost; koliko snagu molbe. Tu se radi o sklopu »hendiadioin«, gdje treba što točnije uočiti i jednakost i različitost riječi. »Rogamus« znači »beteln« u ovom sklopu, a »petimus« silu molbe. Usp. Herman Menge: *Repetitorium der Lateinischen Syntax und Stilistik*, Max Heuber Verlag, München, 1965, 14. Auflage str. 138, usp. još Georges: *Handwörterbuch* str. 2405 (II. Band).

4. »Uti accepta habeas et benedicas« je slična konstrukcija »hendiadioin«, jer se analizom izraza može utvrditi kako su, između sebe srodni. »Accepta habeas« ističe unutrašnje čuvstvo, »benedicas« to izražava riječima Prevodiocu je to izmaklo u Vijesniku dak. biskupije. Najvjerniji bi, dakle, prijevod bio: da razdragan blagosloviš ili da od srca blagosloviš. Treća bi mogućnost bila: da razdragan primiš i blagosloviš — ili što slično.

5. »Haec munera« — riječ »haec« ispuštena je u prijevodu. Ipak sam nastojao dati neku sličnost izražaju latinskog teksta, pa bi prijevod dopustio prema svojoj prirodi tri znaka križa. Tekst, naime, koji to ne dopušta kao dakovački nije vjeran originalu, budući da taj još nije izmijenjen, pa mora i danas pružati mogućnost da se kroz muke pogodi kad bi ti znakovi bili na mjestu.

6. »**Haec sancta sacrificia illibata**« onako skromno kao i original daje naslućivati interpretaciju koju je dakovački Vjesnik razvio, a može se naći i u Jungmannu: *Missarum Sollemnia Zweiter Band*, Wien 1949, Verlag Herder, str. 194. Ovaj je moj prijevod ipak doslovan, što bih se jedva usudio ustvrditi za onaj iz Vjesnika.

7. **Imprimis**« je vjernije prevedeno riječju »prije svega«, nego »ponajprije«, pogotovo ta riječ dopušta i raspored riječi prema latinskom originalu.

8. Latinska riječ »**pro**« ima, istina, u crkvenoj latinštini i značenje »u ime«, taj smisao riječi lijepo i pristaje na ovome mjestu i mnogo kazuje. Možda pogada u svoj dubini i jedan dio autentične, izvorne misli, ali ujedno gubi na izražajnosti koju riječ »**pro**« ima u ovome tekstu i u crkveno-latinskom jeziku, što će znatnije izbiti na javu u recima 10-13. U crkvenoj latinštini, napose u molbama ove vrsti ima riječ »**pro**« značenje, kojemu najbolje odgovara hrvatska riječ »za«, premda je tako jedan dio izvorne misli, koju prevodilac u Vjesniku ističe, manje jasan, ali što možemo, kad ta nejasnoća dolazi kao baština iz originala, pa je za sada ne bi trebalo krunjiti obzirom na širinu i bogatstvo izraza. »U ime« ističe samo zastupanje nekoga, a »za« i »**pro**« izražava ujedno i nakanu i zastupanje, premda zastupanje manjom snagom izražava. Držim da za sada treba to trpjeti. (Usp. Jungmann: *Missarum Sollemnia* str. 186, gdje pokazuje da se tu radi o molitvi nalik na one iz Velikog Petka!)

9. »**Catholicam**« je u ovom kontekstu zgodnije i ispravnije prevesti riječju »sveopći« nego katolički. Takav, naime, izraz lakše podnosi pomisao na: *pacificare, adunare digneris*, što je prevoditelj u Vjesniku vjerojatno baš radi izraza »katolički« iskrivio, pribijavajući se njihove upotrebe, budući da je mislio kako katolička Crkva ne može biti razjedinjena niti u njoj ima mjesta kakav pravi nemir. Osim toga takvu konstrukciju prizeljuje i druga riječ: *toto orbe terrarum*.

10. »**Digneris**« prevedeno je nešto slobodnije, jer taj konjunktiv znači namjeru ili zapovijed (usp. Gortan: *Gramatika* § 522). Osim toga molba »udostojte se« sasvim se adekvatno može izraziti riječima: »Budite tako dobri...« U neku je ruku taj izraz i zgodniji od sasvim doslovnoga prevodenja, što dolazi do izražaja prilikom prevodenja riječi »**Quam**«. Taj izraz ovdje ne znači samo »koju«, kako je preveden u Vjesniku, nego je gramatički zamišljena ili kao relativno povezivanje ili kao finalno relativna rečenica. Usp. Veljko Gortan: *Lat. gramatika Zgb. 1954*, § 341 i Rudolf Južnić: *Lat. slovnica Ljubljana 1952*, § 275. U takvoj vezi »*qui*« = *et is, quae* = *et ea, quod* = *et id* itd. U našem je prijevodu to tako prevedeno, a onaj »pa je« može se shvatiti i kao posljednja rečenica, dakle relativno konsekutivna rečenica...

11. »**Adunare**« najprije ne znači »skupljaj«, kako je to preveo Vjesnik. Skupljati znači sabirati u Crkvu one koji još nisu u njoj, dok »**adunare**« znači ujedinjivati, usklađivati one koji na neki način već pripadaju Crkvi, samo možda ne sasvim.

12. U »**Toto orbe terrarum**«, istina, riječ »**orbis**« za sebe znači prije svega krug (**orbis**). Ipak u sklopu »**orbis terrarum**« ta riječ znači jedino »die ganze Welt«, dok hrvatska riječ »krug zemaljski« znači doslovice krug. Usp. Nenge-Güthling: *Encyklopädisches Wörterbuch, I Teil* str. 530, Riječnik Akademije V, str. 622. U takvom bi smislu krug zemaljski značio npr. ekvator, ili pak granice kakve zemlje. Daleko je adekvatniji izraz: »široj cijele kugle zemaljske.« »**Toto orbe terrarum**« je u latinskom tekstu bez prijedloga, ali ga hrvatska konstrukcija iziskuje. Čini mi se ipak zgodniji izraz »široj« nego »po«, zgodniji »cijele« nego »sve«.

13. »**Atque**« u originalu širi vidike, pa je stoga nužno potreban i u prijevodu. Vjesnik vidike suzuje!

14. »**Cultores**« — sama riječ može značiti i promicatelje i one kojima je promicanje službena dužnost, ali može značiti i one koji su samo štovatelji. Dobro je da ova širina ostane i u prijevodu, pogotovo danas kad Crkva priznaje i svjetovnjacima službenu dužnost brige oko širenja prave vjere i gdje pokazuje veliku sklonost ekumenskim vidicima. Ovdje se takvi vidici barem dopuštaju, a prijevod je, čini mi se vjerniji smislu latinskog izražaja, premda ne mislim da ne bi bilo moguće naći i ljepšeg izraza.

Takvo tumačenje riječi »cultores« kakvo sad spominjem, dopušta npr. Jungmann, nđj. str. 190: »Mit apostolicae fidei cultores diejenigen bezeichnet sind, die den katholischen und apostolischen Glauben hochhalten.« Nadođajem, zašto ne bismo smjeli misliti i na one izvan Crkve, budući da mogu i oni na svoj način sudjelovati i u smirivanju i u sjedinjavanju pa čak i u čuvanju i upravljanju Crkve. Crkva je otajstveno tijelo, živi organizam, njegove su snage prema koncilskim shvaćanjima na djelu i izvan granica materijalne Crkve.

Time bi bila završena prva molitva: »Te igitur.«

Prilikom svršetka htio bih naglasiti još načelno kako je prijevod te molitve u Vjesniku bitno okrnjen i mijenjan.

Molitva u dakovackom vjesniku svojevoljno dodaje svoj 10. redak, koji je zapravo ponovljen 6 redak, a u latinskom ga originalu na tom mjestu nema. On zaoštava prevodičevu interpretaciju riječi »pro« kako je navedeno u napomeni br. 8.

Ujedno daje tekstu neko siromaštvo, ukoliko mu suzuje značenje. Originalni tekst dopušta mogućnost da i papa i biskup i oni kojima je stalo do katoličke i apostolske vjere sudjeluju u Božjem smirivanju, čuvanju, usklađivanju i upravi crkve, što je u prijevodu potpuno nemoguće, ako slijedimo Vjesnik.

Nepravilno prevođenje riječi »pro« iziskuje u Vjesnikovu prijevodu još jednu nevjernost: »haec munera« nije adekvatno izraženo riječima: »koje od srca dajemo.« Prevoditelj je izgubio s vida činjenicu da se iza dokidanja blagoslova tekst nije promijenio, kako sam napomenuo u 5. bilješci, a pogotovo je krivo prevedeno »haec sancta sacrificia illibata«, budući da je to unošenje njegove vlastite misli u tekst, koje tamo ne možeš naći sve kad je gledaš i pod sitnozorem. Riječi koje tamo još nalazimo: »Koje od srca dajemo« sasvim su slobodna interpretacija latinskoga »haec munera«, jer su zapravo dublet već i onako ponavijanog retka 6, koji ponavlja još kako maločas vidjesmo i u 10. retku te tako unosi zbrku u originalnu misao, naglašavajući jednu, a dokidajući drugu mogućnost, koju uostalom i P. Jugmann u n. dj. i te kako naglašava: »Das führt weiter zur Nennung derjenigen, durch die Gottes Geist die Kirche leiten und als sichtbare Gemeinschaft zusammenhalten will... In römischen Kanon sehen an dieser Stelle als altüberlieferter Grundtext die Worte »una cum famulo tuo papa nostro.« (Jungmann: Missarum Sollemnia, str. 188-189).

Time je završena prva molitva i prelazimo na drugu: »Memento«.

15. »Memento« bi se moglo doslovnije prevesti nječju »sjeti se«, ali je ipak zgodniji izraz »spomeni se«, jer odaje neki prizvuk poštovanja i tradicionalniji je.

16. »Famulorum famularumque tuarum« nije doslovce isto što i čeljad. Taj izraz ne označuje posebno muški posebno ženski rod, niti ističe službu. Riječ »Čeljad«, napokon u nekim našim krajevima nema sakralnog prizvuka. Bilo bi malo ekumenski kad bismo pravili pritisak na te krajeve te bi se nevoljko osjećali kad bi pod Kanonom čuli izraz što vrijeđa njihove osjećaje. Držim da treba prijevod imati i takve momente u vidu.

17. »Circumstantes« ne znači samo onih što »stoje« nego svih prisutne. Usp. Menge-Güthling n. dj. str. 126: herumstehen, umherstehen je doslovno, u prenesenom smislu pak znači: umgeben, umringen, umlagern, bedrängen. Toga smisla hrvatska riječ »oni koji oko stoje« ne dopušta, pa prijevod nije adekvatan. Zbog današnjih prilika (u crkvi ima i staraca i klupa), moramo se, dakle, odreći doslovnoga prijevoda, pa uzeti samo preneseni misao, kako bismo bili adekvatni u cjelovitom prijevodu.

18. »Tibi cognita est« znači »tebi je sada očita« ili očevidna. Netočan je prijevod »ti si spoznao«. Tibi cognita est znači isto što i cognitam habes. Usp. Herman Menge: Syntax str. 13, 58, usp. Georges n. dj. I. Band str. 1243. Budući da naša riječ »očitost«, »tebi je očita« ističe oko, držim da ne će biti odveć velika sloboda što sam izraz »tibi cognita est« preveo jednostavnije: »vidiš«. Kod Boga je to zaista jedno te isto. »Quorum tibi fides cognita est«, taj se »quorum« gramatički može rastaviti na dvije riječi: »Nam eorum...« ili pak »quia eorum«. Drugim riječima, tu se radi o relativno-kauzalnoj rečenici, pa se taj »quorum« prevodi: »Jer ti vidiš...« što, izgleda, nije uočio prevodilac u Vjesniku, pa taj »jer« zamijenio crticom, budući da mu inače sav tekst ispada malo štur i nerazumljiv.

19. »Vel qui tibi offerunt« — znači doslovice: »Ili ti oni prikazuju. Najprije sam mislio da je izraz »sami« u ovoj konstrukciji samo ljepši, ali sam referencijom zaključio da ima čak i pravi smisao. Treba uzeti u obzir onaj »vel« po kojem ima riječ »sami« adverbzativno značenje, za razliku od nas: ne mi, nego oni sami, a znači i: isti, pa je prijevod sasvim točan. Usp. Akademijin rječnik XIV, sv. 61, str. 555-556.

20. »Sacrificium laudis« — riječ »hvalbenu« skovao je prevoditelj u Vjesniku sam. Ne ulazim u to je li kovanica dobra, u Rječniku Akademije je nema, pa se bojim da bi mogla osjetljivijim jezičarima parati uši. Držim da je zasada pametnije ostati kod doslovnog prijevoda nego praviti neke ekshibicije. Izraz »žrtva hvale« u liturgiji je već i uhodan.

21. »Suisque omnibus« sluti na to da bismo mogli pomisliti prije svega na osobe, na ljude, a ne na stvari. Stoga držim da je prevodilac u Vjesniku pogriješio kad je pustio maña svojoj interpretaciji teksta. Tekst njegovu misao one isključuje, ali je ne smijemo silom nametati. Hrvatska riječ: »i za sve svoje« pušta upravo toliku slobodu da mislimo na stvari, kakvu daje i latinski original, pa držim da treba to tako i prevesti, ne nade li možda netko boljeg izraza. Onaj je »za« dodan zbog stilističkih nevolja: jer bi »i sve svoje« čovjek mogao shvatiti na dva načina: ili da treba za njih žrtvovati ili da želimo njih same prikazivati Bogu kao žrtvu. Da takvu nezvjesnost izbjegnemo, ubacio sam još jedan za. Iz toga nastaje odmah nevolja:

22. »Pro« preveo sam slobodno riječju »kao«, što bi tu značilo: »u ime.« Izražaj sam promijenio da se ne ponavlja još i po četvrti puta onaj »za«, a pogotovo je samo u prošlom retku dvaput. »Redemptio« doslovice znači: otkup. »Cijena« ipak znači i otkupninu kao simbol otkupa, pa i otkup. Usp. Akademijin rječnik I, str. 785-787. Prijevod u Vjesniku, naprotiv, sasvim je slobodan, postao je **dublet** riječi »pro spe incolumitatis suae«, budući da »incolumitas« znači ne samo zdravlje, nego prije svega besprijeekornost, neporočnost, nevinost, usp. Menge-Güthling, n. dj. str. 371 i Georges n. dj. II Band str. 160. Prevodioca je mogla zanijeti napomena P. Jungmanna n. dj. pod riječju incolumitas« možemo misliti i na zdravlje tijela. Evo citata: Wärend die incolumitas die **Wohlfahrt des Leibes** mindestens **miteinschliessen** wird.« n. dj. str. 205. Ipak to ne znači da su kršćani tu riječ shvatili isključivo u tom smislu, što pokazuje napomena Menge-Güthling n. dj. da je kasnije značenje te riječi upravo nevinost. Otkup duša, može biti cijena, Krv i muka Kristova, a naša nevinost to ne može biti, pa je prijevod netočan. Riječ u jednu, šteta, kad bi iz našeg prijevoda Kanona nestao jedan ovakav lijep izraz.

23. »Pro spe salutis« čulo bi se potvrdo kad bi čovjek ropski doslovno prevodio riječ po riječ. Stoga sam ubacio izraz u nadi **da postignu** spasenje. Genitiv »salutis« je, naime, gramatički genetivus obiectivus, pa se može tako prevoditi.

24. Zbog razloga navedenih u bilješci br. 23. dodao sam i ovdje riječi: u nadi **da dođu do** nevinosti. »Incolumitas« u ovom prijevodu nije sasvim adekvatno prevedena. Nije mi poznat ni jedan izraz u hrvatskom jeziku što bi označavao i tjelesnu i duhovnu potpunost, neporočnost. U mom prijevodu otpada upravo ono značenje te riječi koje dakovački prijevod naglašava i spominje ga P. Jungmann, usp. napomena br. 22 n. dj. str. 206. Šteta, međutim, nije tako velika, jer spasenje znači i tjelesno zdravlje.

25. Upravo me ta činjenica i navela na to da predložim i drugu mogućnost, kako bi prijevod bio točniji i doslovniji, premda će nestručnjaku izgledati odveć slobodan. »Spes et incolumitas« su, naime, i opet izrazi koji znače gotovo isto. U bilješci br. 22 naveo sam značenje riječi incolumitas, gledajući riječnike, nalazim gotovo isto značenje za riječ »salus« (usp. Georges, n. dj. II Band str. 2468: salus znači: die Unverletzttheit, der unverletzte Zustand, zatim točnije: općenito značenje: die Gesundheit, das Wohlbefinden, b. das Heil, Wohl, die Wohlfahrt, das Glück, c. das Leben, d. die Rettung vom Tode, von der Gefahr, e. die Sicherheit vor Gefahr; II. das gewünschte Wohlbsein; točno ista značenja navodi Menge-Güthling str. 673 I. Teil). Riječ incolumitas je i zgodna za »hendiadioln«: venia et incolumitas znači amnestiju (usp. Georges n. dj. str. 160 II Band). Prema tome mogli bismo te dvije riječi sastaviti kao imenicu i pridjev npr. neiscerpivo spasenje, nepresušivo spasenje, neuvelo spasenje i slično. U tom bi slučaju prijevod citave recenice poprimio npr. ovakav oblik: s nadom da se domognu neraspadljivog spasenja...

26. **Reddunt vota sua** — može se prevesti kako je u Vjesniku, samo taj prijevod ne podnosi dosadašnje konstrukcije Kanona, ne nadovezuje se nikako na dosadašnju misao. Stoga je točka i prebačena na drugo mjesto, što držim da još nema pravo učiniti. Prevodiocu i P. Jungmannu je izmakla oku jedna mogućnost, koja podnosi i ovakvu interpretaciju, a dopušta rečeničnu konstrukciju kakvu Kanon danas ima. »**Votum**« naime, ima više značenja. Ne znači samo dar i žrtvu, nego i usrdnu želju i vapaj. Usp. Georges, n. dj. II Band, str. 3555-3556: votum: das Gelübde, das mit Gelübde verbundene Gebet, das Gelübde bei Ehebündnis, II. preneseno značenje: der Wunsch, hoc erat in votis. . . vota facere, vota arborum frugumque communia sunt itd. Sasvim ista značenja navodi i Menge-Güthling n. dj. str. 311, samo što dodaje kod zadnjeg značenja da može značiti želju kao takvu, ali i željni predmet: aliquid omnibus votis petere, implere, itd. Prema tome bi se ovo mjesto moglo prevesti i ovako: izražavaju svoje najdublje želje.

Sve kad bih ovdje i prihvatio prijevod riječi »votum« kako je prevedena u Vjesniku, ipak mi se čini potvrda riječ: izručaju darove svoje odanosti. Ne vidim u njoj ništa pjesničke ljepote kojom odiše original skroz od početka do kraja. Stoga bih možda upotrijebio i u takvom slučaju radije riječ: **iskazuju** darove svoje odanosti.

Time smo došli do kraja druge molitve, pa ćemo na slijedećoj stranici proslijediti trećom: »**Communicantes**«.

Prije nego njom započnemo, natuknuo bih da mi se ne sviđa način kako je u Vjesniku odijeljeno prevedena ta molitva za blagdane, a na drugom mjestu opet ono za svaki dan. Preveo sam istim redoslijedom kako to ide u Misalu. Odmah iza prvih riječi dolazi uvod u blagdanske posebnosti, zatim dolaze umetci za pojedine blagdane, konačno slijedi opet redovita molitva, u koju ću ubacivati ono, što treba kod kakvog blagdana opet dodati. Tako se može lakše pratiti monotonija ili netočnost koja eventualno prodre u prijevod. Priznajem da sam mnoge monotonije tek onda primijetio, kad sam počeo tako sve sastavljati, pa zato držim najzgodnijim da tako i ovdje pišem.

27. »**Communicantes**« može se shvatiti kao »čuvanje zajedništva« kako je prevedeno u Vjesniku, ali je izvorni smisao riječi mnogo širi. Ona znači u crkvenoj latinštini uzimanje ili primanje bilo kakvog učešća ili udjela u bilo čemu. Na ovom bi mjestu riječ mogla biti povezana i s izrazom »memoriam«, i s »diem festum celebrantes«, i sa svecima kao »communio sanctorum«. Mogao bi se nestručnjak pobuniti da riječ »memoria« nije u dativu (radi se, naime, o crkvenoj latinštini!), razumljivo je, međutim, da se taj izraz morao prilagoditi zahtjevima riječi s kojom je frezeološki srašten: memoriam venerare, celebrare itd, u tom sklopu znači: štovati uspomenu, častiti je itd. Uzmemo li izraz u tom najširem smislu, mogli bismo ga adekvatno prevesti riječima: »S učašćem« ili »s ljubavlju«.

28. Kad bismo značenje riječi »**communicantes**« htjeli suziti samo na »Communio Sanctorum« (usp. Jungmann n. dj. str. 207—209), ne bih se ipak mogao složiti s prijevodom u Vjesniku. Taj suviše suzuje sve samo na čuvanje u smislu onoga: status quo, tene quod habes, a isključuje npr. želju, težnju, novo primanje i produbljivanje zajedništva i na taj način previše krnji smisao bogate latinske riječi i misli. Takav bi bogatiji smisao mogao čovjek izraziti npr. »imajući u vidu«, »dozivajući u pamet općenstvo svetih« ili: »željni općinstva svetih«.

29. »**Diem festum celebrantes**« ljepše je možda prevedeno riječju: svetkujemo. Ako smo ipak u prijašnjem retku spomenuli općenstvo svetih, a odmah iza toga nastavljamo s »presvetim danom«, onda je izraz već otrcan, da bismo ga mogli još i po treći put upotrijebiti u tako kratko vrijeme, para uši, stoga: »slavimo.«

30. »**Noctem sacratissimam**« doslovce bismo morali prevesti kako ima prevoditelj u Vjesniku: »presvetu noć«. Tako stoji za uskršno bdijenje. Na Božić je usvojena riječ: »sveta noć«.

31. »**Intemerata virginitas**« nije adekvatno prevedeno izrazom »nepovrijeđeno djevičanstvo.« Intemeratus, naime znači: unbefleckt, unverletzt, unentwert, makellos, lauter — usp. Henrich Georges II Band str. 347; Menge-Güthling n. dj. str. 396. Stowaller Zateinisch-deutsch 1917 Wien, str. 411. Sva bi ova značenja u cijelosti zadržao možda izraz »nepomućeno djevičanstvo«, a u hrvatskom jeziku znađe se pojam čistoće i vezivati upravo uz glagol pomutiti (usp. Akademijin rječnik X, sv. 46. str. 725).

32. »Edidit« ne znači samo »roditi«, usp. Georges, n. dj. sv. I, str. 2336—2338: herausgeben, herausstun, zur Welt bringen, gebären, von sich geben, bekannt machen, angeben, **mitteilen**, **geben**, liefern, verursachen, pa je prijevod »rodi« siromašan. Već sam dativ: »huic mundo« edidit mogao bi upozoriti prevodioce na to da se radi prije svega o daru, ne o čistom rađanju (usp. Iv. 3,16). Imamo u hrvatskom jeziku dva analogna izraza s istom puninom izražajne snage: »pokloni«, i »dade«. Prema Akademijinu rječniku i jedan i drugi od njih može značiti i rađanje, a ima i sva ostala gore naznačena smisla (Akademijin rječnik II, str. 291—292; X, sv. 45, str. 520).

33. »Diem celebrantes quo« hrvatski nikako ne zvuči: dan, u koji, nego »kad«. Radi ljepše zvučnosti uz noć sam upotrijebio izraz: noć gdje, koji može značiti i »kad« usp. Akademijin rječnik III, str. 122.

34. »Coaeternus« (in tua tecum gloria coaeternus) označuje onoga koji dijeli s drugim njegovu vječnost. Prijevod u Vjesniku: »skupa s tobom vječan« manje određeno pokazuje u čemu je zajedništvo. Bolje je to određeno u ovom prijevodu.

35. »Corporalis apparuit« može se prevesti na dva načina. U svakoj varijanti pravimo mali ustupak od latinskog verbalnog smisla. Prevedemo li »corporalis« sa »tjelesan« nezgrapno nam je u hrvatskom »visibiliter«, budući da taj jezik ne trpi priloge za oznaku imenica, nego samo za glagole. Usp. Maretić: Gramatika, br. 485, str. 522-a. Stoga prijevod glasi: vidljiv i tjelesan. Prevedemo li istu riječ sa »utjelovljen«, onda je moguć priglog »vidljivo«, ali je prijevod preveden glagolskim pridjevom što opet nije sasvim točno.

36. »In veritate carnis« doslovice bi glasilo: u istini našega tijela, ali je ljepše »u našem pravom tijelu«. »Carnis« mi obično prevodimo sa »tijelo«, ali dozlogrdi stalno poravljivanje riječi »tjelesan, tijelo« itd. To se izbjegne doslovnijim prijevodom »caro« sa »put«. Usp. Akademijin rječnik XII, sv. 54, str. 783—788: »put« znači: caro humana, tijelo, krvno srodstvo, pa smo na taj način došli do prijevoda kakav je u našem tekstu: »u pravom puti našoj«.

37. »Pro nobis est traditus« ne znači na ovom mjestu »izdan«, premda riječ »tradere« ima i takvo značenje. Juda je u stvari na Vel. Četvrtak Isusa i isdao. Ipak u molitvi »Communicantes« dolazi do izražaja najistaknutija tajna dana, a ta bi na Veliki Četvrtak bila izražena još molitvom: »Respice quaesumus... Dominus Christus non dubitavit manibus tradit nocentium... Ta ista tajna dolazi do izražaja i u molitvi »Hanc igitur.« Trebalo bi, dakle prevesti: »Kad se Gospodin naš... preda«... Aorist »preda« je bolji od »predade« (usp. Pravopis hrvatsko-srpski knj. jezika, Zgb. 1960, str. 621 i 267). Tvrd je i pasiv: »u koji... bi izdan.«

38. Gospodina našeg Isusa Krista zvuči ljepše nego Gospodina našega Isusa Krista, jer smo izbjegli nijat.

39. »Secundum carnem« nije zgodno, pa ni doslovice* prevedeno riječima: »Uskrsnuće... po tijelu«, što zapravo znači npr. »po cijelome tijelu drhtati.« (Usp. Akademijin rječnik XVIII sv. 76, str. 307), a riječ »secundum« označuje obzir na tijelo, što možemo točnije prevesti: »Uskrsnuće tijelom«, »tjelesno uskrsnuće«, ili »uskrsnuće u tijelu«, kao da je čovjek u tijelo obučen, ili da u njemu stanuje.

40. »In gloriae tuae dextra collocavit« zapravo je krivo prevedeno »o desnu tvoje slave«, jer to zapravo znači pokraj slave i to desno uz nju. Točnije bi prijevod glasilo: »desno u slavi.«

41. »Unitam sibi« nije krivo prevedeno u Vjesniku, ali izraz »sa sobom ujedinjenu bit naše krhkosti« ne izražava Božje, Kristove aktivnosti latinskog izražaja, što vjernije ističe izraz: »sebi usvojenu« (usp. Akademijin rječnik XVIII, sv. 76, str. 307 cc, gdje ovaj izraz u rečenom smislu stoji upravo za Isusa, kako je usvojio, odnosno prisvojio našu put).

42. »Substantiam« držim da je prevedeno previše stručnim i nerazumljivim jezikom. Nikoga nisam čuo u narodu govoriti o našoj ljudskoj biti, nego je sasvim uobičajena riječ: ljudska narav.

43. »Pentecostes« je na ovome mjestu ime blagdana, koji u nas nitko ne naziva »Pedesetkom«. To je proizvoljna i nova kovanica, protiv koje u načelu ne bih imao ništa, samo držim da Kanon nije najzgodnije mjesto za takve vratolomne pokušaje, takav prijevod nitko od priprostoga kršćanskog puka ne bi ni shvatio. U hrvatskom se jeziku zasad izraz »Pentecostes« još uvijek prevodi odgovarajućim izrazom »Duhovi«, pa držim da treba za sada kod toga još ostati.

44. »Innumeris« linguis apparuit« čini mi se da je doslovnije prevedeno riječju: »u bezbroj jezika« nego »u mnoštvu jezika.«

45. »Memoriam venerantes« je zapravo latinska fraza koja označuje stovanje uspomene, (usp. C. Meissner: phraseologie Latine, traduite par Charles Pacal, Paris 1911, Libraire C. Klincksieck str. 108—109).

46. »Eiusdem« (Virginis) prevoditelji u Vjesniku su tu riječ ispustili, valjda zato što bi se inače isti izraz morao tri puta ponoviti. Riječ »ova« se, međutim, u hrvatskom jeziku na ovom mjestu već dosta uobičajila (usp. Akademijin rječnik IX, sv. 40, str. 475: »ovaj se proteže na ono, o čemu se malo prije štogod reklo; u tom se poslu običnije uzima zamjenica taj«), što vrijedi i za riječ: baš, (usp. Akademijin rječnik I, str. 196: potkrepljuje što god naprijed izrečeno, stojeći odvojeno od toga). Tako možemo izraz »eiusdem« prevesti: »baš ova« ili »sama ova« usp. bilješku br. 19!

47. »Genitricis« prevode u Vjesniku riječju: Roditeljka. Nije u duhu hrvatskog jezika. Takav bi prijevod bacao ljude iz kolotečine. Lijepo se može prevesti: »Majke« ili, kad bismo baš htjeli, bolje bismo funkciju rađanja izrazili uobičajenim načinom: »Što je rodila«, a tako ističemo i razlog stovanja.

48. »Eiusdem Dei« preveo sam uobičajenom riječju »tog istoga Boga« (usp. Akademijin rječnik XVIII, sv. 76, str. 307).

48. Usporedi ovo mjesto s bilješkom br. 38 kod Uskrasnog dodataka!

50. »Sed et« trebalo bi doslovce prevesti »pa i«, ali takva konstrukcija ima nešto pejorativan prizvuk. Sasvim je dosta i sama riječ »pa«, koja prema Akademijinu rječniku znači »Sed« i »et«. Prijevod je u Vjesniku, međutim, slobodniji.

51. Usporedi bilješku br. 2.

52. »Eiusdem Virginis« preveo sam riječima: »netom spomenute Djevice«, što adekvatno odgovara latinskoj konstrukciji, samo što je prijevod obučen u modernije ruho da izbjegne monotoniju. Riječ »netom« znači isto što i maločas. (Usp. Akademijin rječnik VIII, sv. 35, str. 101—103)

53. »Bartholomaei« preveo sam »Bartola«, ne Bartolomeja, kako se danas općenito govori, za razliku od Vjesnika, koji je tu nedosljedan, jer citira »Lovru«, »Kuzmu«, a isto je toliko uhodan i »Bartol«. Uostalom mogli bismo spomenuti i »Ivana!«

54. »Thaddaei« je možda malo odvažniji prijevod. To je tek pokušaj, ne bi li prodrlo i ovo narodno ime, u puku već odavno sasvim uhodano: Tadija, kako se isključivo u narodu govori. Nitko ne kazuje drugačije. Stoga bi to ime bilo sasvim opravdano u liturgiji poput ostalih gore navedenih.

55. »In omnibus tuae protectionis muniamur auxilio« — tu je »protectionis« subjektivni genitiv (usp. Gortan: Gramatika § 397), pa sam ga pretočio u subjekt, a rečenicu prekrojio u aktiv. Tu se prevodilac u Vjesniku za nijansu zabunio. Iz »in omnibus« je zbog stilističkih razloga nastalo radije »svagda« ili »svagdje«, što znači i »überall« (usp. Akademijin rječnik XVII, sv. 71, str. 129). Umjesto »auxilio« — svojom pomoću, stavio sam riječ: »pouzdanost«. Donekle se »auxilium« prelijeva i u »krijepik«, premda ona spada i na »muniamur« (usp. Menge-Güthling n. dj. str. 489). Teško je ovdje sjeći i u prijevodu i u originalu, budući da »auxilium« et »protectio« nisu daleko od »muniri«. I riječ »in omnibus« donekle baca svoju sjenu na hrvatski: »pouzdanost«.

56. »Oblationem servitutis« čini mi se bolje prevesti uhodanom riječju »sluzba« nego možda malo neobičnom »služenje«, koje bi bilo na istoku i bolje, a na zapadu bi možda malo nerviralo.

57. »*Cunctae familiae*« riječ »svokolike« je otrcana. Pa i »cijela« obitelj držim da je bolje nego »sva obitelj«.

58. »*Familiae tuae*« nije pravilno prevedeno. Potkrala se gramatička pogreška u povratnoj zamjenici. »*Tuae*« treba prevesti »svoje obitelj«, jer se radi o Božjoj obitelji, a Bog je subjekt. (Usp. još br. 102, 115, 119, 123, 124?)

59. *Quam tibi offerimus*« prevedeno je u mene: »što ti prinosimo,« ne: »što ti ga«, niti »što ti je« prinosimo (»prinos« ili »službu«). I bez te neizvjesnosti u rodu ovakvo je ispuštanje sasvim ispravno. U Maretićevoj gramatici npr. stoji na str. 508 br. 472 c: »Iza što' može se akuzativ zamjenice trećeg lica 'ga' ili 'je' itd. izostaviti, ali to ponajviše biva ako se što proteže na riječ koja znači kakvu stvar. Primjeri: Dobra je ona puška što si mi poklonio...« Zatim navodi druge slične primjere. U našem je slučaju primjer sasvim adekvatan Maretićevo i potpada pod udar toga pravila. Držim da nije nimalo krivo kad bi naš puk u crkvi polako dobio u uho i poneku finesu hrvatskoga jezika!

60. »*Ob diem, in qua...*« nije točno prevedeno riječima »u dan kad...« »*Ob*« znači svrhu, razlog štovanja, pa bi ga trebalo prevesti »prinosimo poradi dana« ili malo slobodnije kako stoji: »da proslavimo dan kada« itd...

61. »*Tradidit mysteria celebranda*« je konstrukcija predikativnog akuzativa koji znači nakanu. Isus Im je dao otjstva »ad celebrandum«. To se može prevesti finalno, a držim da je zgodnije i sažetije, sličnije latinskom, gdje naša konstrukcija odgovara po mogućnosti njihovoj: »preda im na stovanje« (usp. Akademijin rječnik VII, str. 199).

62. »*Corporis et sanguinis sui*« da ne bude monotonija zbog ponavljanja zamjenice »svoj« ovdje sam preveo radije »vlastitoga Tijela i Krvi.«

64. »*Ex aqua et Spiritu Sancto*« — prevodilac je u Vjesniku mislio da treba popravljati tradicionalni prijevod: »vodom i Duhom Svetim« ali se zaletio. »*Si tacuisset philosophus mansisset. Quandoque et bonus dormitat Homerus.*« Riječ »*ex*« već u klasičnoj latinštini znači i razlog (usp. Georges I Band, str. 2498—2499), a u kasnijoj latinštini, napose u crkvenoj znači i sredstvo u onom značenju u kojem su klasični pisci upotrebljavali uvijek riječ »*per*« na njemački se to prevodi riječima »mit, vermittels, durch.« Takav je slučaj upravo ovdje, pa je stari, baštinjeni prijevod ne samo sladi u hrvatskom jeziku, nego također i jedini točan. Tu se ne radi o kakvom izranjanju nas ili našeg života iz vode ili iz Duha Svetoga, nego samo o čistom i pukom sredstvu!

65. »*Tribuens eis remissionem peccatorum*« mora se prevesti samo »udijelivski«, a ne »udijeljujući«, jer glagol *tribuo* tu nema značenja »udijeljivati.« Particip »udijeljujući« je, naime, od glagola koji znači ponavljanje. Krštenje je, međutim, samo jednom u životu, pa tamo Bog ne udijeljuje preporoda na rate, nego odjednom. Prijevod je, dakle, dogmatski gledano kriv. Bit će da je zadrijemao ili dogmatičar ili gramatičar, ili su bili podijeljeni u više osoba pa se nisu shvatili. Stoga je dogmatski sasvim deplasiran prijevod u Vjesniku dakovačke biskupije i treba glasiti: »udijelivši im otpuštenje grijeha...«

66. »*Placatus*« znači »besänftigt«, versöhnt, versöhnlich (usp. Georges II Band str. 1724; Menge-Güthling n. dj. str. 573), a tom bi značenju bio bliži naš izraz blagostiv ili blagonaklon nego blaghotan (usp. Rječnik Akademije I, str. 408, 410 i 410), premda i nije ne znam kolika razlika. Ovdje bi ona ipak bila u liturgiji važna zbog lakšega pjevanja!

67. »*Diesque nostros in tua pace disponas*« prevodilac je u Vjesniku odstranio sliku i zamijenio subjekt. U latinskom je subjekt Bog, dani su objekti koji on raspoređuje. Nije krivo. Ipak držim da je bliži originalu prijevod kad slika ostane: daj našim danima osjetiti svoj mir. Prvi je, naime, smisao glagola »osjetiti« upravo ovdje upotrebljen: osjetiti silu vatre, snagu vina itd (usp. Akademijin rječnik IX, sv. 39, str. 204).

68. »*Ab aeterna damnatione nos eripit*« (nadovezuje se na te odredi). Prijevod je u Vjesniku sasvim vjeran, samo što je donekle opor u pasivu, a može se potpuno doslovoce prekrojiti u aktivnu rečenicu te će biti hrvatskom jeziku mnogo prirodnije: »naredi da izbjegnemo vječnoj osudi.« Vjesnik kaže: »naredi da budemo otepi od vječne osude«.

69. »Et in electorum tuorum iubeas grege numerari«. Prevoditelj je u Vjesniku ovdje prevodio doslovce, samo mu je izmakla jedna pogreška. On veli: »da se brojimo u stadu tvojih izabranika.« Pogriješio je u padežu stada. Ovakva konstrukcija naime u hrvatskom jeziku znači da mi pripadamo stadu i da se u njemu aktivno brojimo, a nije to smisao originala. Stado je trebalo staviti u akuzativu, a glagolu brojiti trebalo je dati prefiks u-brojimo. To je, naime, značenje latinskog jezika kod ove fraze: »da se ubrojimo u stado tvojih izabranika.« Takav je prijevod još uvijek ponešto nezgrapnan, budući da u dva retka dolazi dvaput »da«, pa bismo ga slađe prekrojili u prilog za prošlost: »ubrojivši se u stado tvojih izabranika« ili nešto slobodnije: »pridruživši se stadu...« (usp. Georges n. dj. str. 1216—1217, Menge-Güthling n. dj. str. 509).

70. »Electorum« čini mi se da je prijevod »izabranika« kao imenice bliži hrvatskom jeziku. Latinski jezik tu nema izbora između imenice i pridjeva, dok kod nas postoje dvije riječi. Držim da je bolje ovdje odlučiti se, kako rekon, za imenicu nego za pridjev.

Ovim je dovršena četvrti molitva Kanona: »Hanc igitur«, prelazimo na petu: »Quam oblationem.«

70. »Digneris« može se prevesti slobodnije »budi tako dobar« kako je navedeno kod napomene uz pravu molitvu pod br. 10!

71. »Benedictam facere digneris, quaesumus« prevoditelj je u Vjesniku htio izraz prevesti doslovce. Držim da je mnogo zgodnije, pa i točnije pretočiti latinsku pasivnu rečenicu u aktivnu, a sačuvati sve elemente: »Molimo, budi tako dobar, pa blagoslovi.« »Facere benedictam« je latinski način kako akciju prelije u pasivnu konstrukciju. Prevodilac u Vjesniku je zbog takvog nasilja na hrvatski jezik morao izostaviti prijevod riječi: »quaesumus« i »digneris«. Sasvim se isto može reći i za daljnje dvije riječi: »asscriptam et ratam facere digneris, quaesumus«. I njih treba aktivno prevesti, kako bi se spasila punina izraza i ljepote hrvatskog izražaja, budući da nagrdni izraz u pasivu ne trpi cjelovitost izvorne misli latinskog Kanona kako sam netom pokušao pokazati.

72. »Rationabilem facere digneris« držim da se ne može prevoditi riječju »učiniti duhovnim.« Bolje reći, takav je prijevod kroz neko izvjesno vrijeme bio možda i točan, ali se izražajnost Kanona s vremenom razvila i primijenila (usp. Jungmann n. dj. str. 230-231). Sad se tu radi o namjernoj rečenici, dok je prije to bila Epikleza koja izražava stanje. Osim toga u vrijeme pape sv. Grgura je riječ »rationabilis« sigurno već izgubila navedeno značenje. Pokušao sam ipak i na ovom mjestu pronaći izraz koji bi spasao i taj smisao, a da ne izda ni kasniji, pa sam sve prevéo riječima: »uskлади (taj prinos) sa svojim namislima.« Držim da taj izražaj prilazi punini nekadašnjeg i sadašnjeg izraza, ali, to ne znači da se ne bi mogao naći još zgodniji i puniji izraz.

73. »Acceptabilem facere digneris«, Točno je prevedeno u Vjesniku, samo i ta rečenica nastavlja s pasivnom konstrukcijom. Držim da je i ovdje ljepša i jednostavnija aktivna konstrukcija u hrvatskom jeziku: »Nadi (taj prinos) vrijednim«, za razliku od dakovačkog prijevoda: »učini da bude vrijedan da te obraduje, što nije samo monotonija, nego i potvrda.

74. »Ut nobis fiat« čini mi se da je u dakovačkom prijevodu najokrnjeniji izraz, preveden doslovno, a ne cjelovito, što znači da je samo jedan smisao izraza pretočen u hrvatski jezik, a sve pjesničko bogatstvo njegove snage okrnjeno. Riječ »fiat« znači u latinskom jeziku: postati, biti, biti vrijedan, cijenjen, biti prikazan, žrtvovan. (usp. Georges; Band str. 2769—2770. Evo značenja: A. doslovce: 1. werden, entstehn, erzeugt werden, wachsen; 2. gemacht, verfertigt werden; B. preneseno: 1. geschehen, bewirkt werden, entstehen; 2. sich ereignen, eintreten; 3. folgen, erfolgen, hervorgehn; 4. sein 5. geschätzt werden, 6. geopfert werden, 7. herauskommen. Menge-Güthling ima sva značenja osim zadnjega, koje je iz sv. Augustina, kako citira Georges, str. 302). Koja bi značenja došla ovdje u obzir? »Postati, uskrsnuti« itd. značila bi transsubstanciju; »biti« označilo bi trajnu prisutnost, »biti cijenjen« tiče se našeg poštovanja, a »žrtva« bi pogotovo došla u obzir. Može li sve to bogatstvo pretočiti u hrvatski jezik? Dva sam načina pronašao, a možda će komu doći treći, još bolji na pamet. Jedan bi način bio ovakav: »da nas počasti samim Tijelom i Krvlju...« Drugi kako stoji gore. Istina, kako je od početka sve aktivno prevedeno, tako i nastavljam, ali držim da je prijevod spasio nešto od bogatstva iz-

vorne misli. Počastiti znači i posredovati, (aktiv od gemacht werden). »počastiti samim« znači stvarnu prisutnost, jer je tu »samo« tijelo . . . znači i vrijednost. Napokon »počastiti« znači i dar, milost. Na taj bi način sav bogati smisao riječi »fiat« prilično adekvatno, premda u aktivnom obliku došao i u naš Kanon. Istina, neupučenome bi se taj prijevod činio slobodan i ne doslovan. Njemu će izgledati prijevod u Vjesniku mnogo točniji. To se ne može ni osporavati, ako uzmemo samo jedan i to najobičniji smisao riječi »fiat«. Ako li pogledamo preporuku Crkve koja želi da prijevod ne bude samo doslovan, nego i cjelovit, onda stvar izgleda drukčije (usp. »Notitiae 31—33, str. 296) (usp. Rječnik Akademije X, sv. 44, str. 447—449; pohoditi, X, sv. 43, str. 160; počastiti).

Time je dovršena molitva »**Quam oblationem**«, slijedi uvod u konsekraciju: »**Qui pridie**«.

75. »**Hoc est, hodie**« prevodilac u Vjesniku preveo je doslovnice istini riječima: »to jest, danas«. U ovoj konstrukciji, držim da hrvatski jezik ne trpi tog izraza, nego je adekvatniji, premda na oko manje doslovan: »to znači, danas . . .«

76. »**Qui pridie . . .**« nezgodno je: »koji, dan prije«, jer je to dvoznačna konstrukcija. Može se shvatiti kako želi prevodilac, a može i drukčije, naime: koji dan prije tj. dva, tri dana prije. Stoga sam radije preveo: »Dan prije . . . uze on kruh . . .«

77. Ne vidim zašto je prijevod u Vjesniku ispustio riječ »suas«, kad se radi o doslovnom prijevodu. Istina, riječ ne mijenja smisao, ali stilistički ne smeta, a pjesničkoj ljepoti možda i nešto dodaje, pa se ne bih složio s ispuštanjem.

78. Dići oči »prema nebu« slabije zvuči nego »k nebu«, »E4« — »te«!

79. Držim da je prevodilac u Vjesniku izbjegavao ponavljanje, pa uzeo riječ »k Ocu« radije tu. Držim da je, međutim, ljepše uzeti prvi put pjesničkiji izraz, a drugi puta opet. Kaže se: pogledati za djevojkom, pa držim da će biti možda izražajnije: obazreti se za kim. Podići oči k nebu znači isto što i pogledati k nebu, obazreti se prema nebu, pa se može i ovdje upotrijebiti konstrukcija: »za tobom«, Bože, **Ocem svojim svemogućim . . .**«

80. »**Tibi gratias agens benedixit**« prevoditelj je u Vjesniku primijetio kako bi bila nezgodna doslovna konstrukcija, pa je izmijenio red riječi: »Izgovarajući blagoslov oda tebi hvalu« Tekst nije iz Svetoga Pisma. Od Luke (Lk 22, 19) i Pavla (Kor 11, 23) potječe izraz »gratias agens«, a od Mateja (Mt 26, 26) i Marka (Mk 14, 23) »benedixit«. Gramatički je prijevod ispravan. Svejedno je, naime, koji ćeš izraz uzeti prije, budući da su radnje identične. Za moj je ukus zgodniji poredak prema izvorniku: »te ga u znak zahvalnosti blagoslovi.« Latinski »tibi« spada na gramatičku i frazeološku konstrukciju »gratias agere.«

81. Držim da nije još vrijeme ispuštati riječ »enim«.

82. »**Similiter**« — prijevod »isto tako« bio bi jači nego latinska riječ, pa ni ne zvuči prirodno, stoga radije: »tako«.

83. »**Praeclarum calicem**« nije krivo »slavna« čaša, ali izražava tek jednu nijansu latinske riječi. Doslovni se, međutim, izraz može uzeti i u doslovnom (kalež je zlatan) i u prenesenom smislu, jer se značenje latinske i hrvatske riječi potpuno slaže (usp. Georges n. dj. II Band str. 1882—1883 i Rječnik Akademije XI, sv. 49, str. 701 i XV, sv. 63, str. 94—95; izraz sjajan i presjajan) Sjajan znači: svijetao, jasan, blistav. Vrijedi za metale, rosu, oko; u prenesenom smislu znači: častan, glasovit, govori se o caru, znači krasan, raskošan, bogat, znatan, divan, velik, veličanstven, potpuno odgovara latinskom izrazu. Uvijek je doslovna slika bolja od osiromašene nijanse, gubi se njezin čar i ljepota.

84. »**Iterum . . . gratias agens**« ne znači jednako, nego »opet«.

85. »**Novog i vječnog saveza**« izbjegava hijat.

86. »**Quotiescumque**« preveo sam: »gdje god«. Riječ »gdje« ima u hrvatskom i značenje vremena (usp. Akad. rječnik III, str. 122: Gdje bi god lopov učinio, morao bi svagda . . . itd.). Da bude značenje potpunije uzeo sam kondicional i dodao u drugom retku: »uvijek«.

87. »Feceritis« može se prevesti: budete činili. Pjesničkije zvuči kondicional. Boju budućnosti dobiva riječju: »odsele«, a drugo lice izražava zamjenica »vi«.

88. Taj »uvijek« ubačen je kao nadopuna riječi »gdje«, daje joj temporalno značenje, a citavoj rečenici pozitivniji značaj. Ustupci su samo prividni, prijevod je doslovan i cjelovit.

89. »Unde et memores« ima za nijansu drugo značenje od »i zato... slaveći spomen«. Mjesto koje stilistički zauzima riječ »et« daje joj novo značenje prihvaćanja Isusove zapovjedi.

90. »Memores« manje je svečano od »memoriam celebrantes«, pa i od službenoga »Memento vivorum, mortuorum«. Ovaj mi se čini zgodnije prevesti jednostavno: »sjecamo se. Tu se osjeća i neko nijansiranje jezika da ne bude prevelika monotonija.

91. »Tvoje sluge« u Vjesniku zvuči više prema istočnoj varijanti hrvatskosrpskoga jezika. Na zapadu je običnije »tvoji sluge« (usp. Ljudevit Jonke: Književni jezik u teoriji i praksi, Znanje Zgb, 1965, str. 375—376: »U dvadesetom stoljeću u hrvatskih se književnika u znatnoj mjeri pojavljuje i u množini muška kongruencija« pa i »u 19. stolj. možemo je naći«. »Takva je pojava proširenija na zapadu nego na istoku.« »Dobro je, dakle, ići za varijantom koja je općenitija.« (Stoga bi bilo za misal zgodnije uzeti zapadnu varijantu: **tvoji sluge**.)

92. »Sed et plebs tua« Vjesnik prevodi monotono. Nanizase se oni dosadni »i« da čovjeku dozlogrdi. Što ne bismo radije doslovce?

93. »Tam beatae passionis, necnon et, sed et« — Vjesnik »tam« izostavlja, ostalo prevodi »i, i«. Prevodilac je »tam« shvatio kao povezivanje, izmaklo mu je značenje i prizvuk poštovanja i udivljenja. Može se prenijeti u hrvatski: »toli blažene muke, što nadovezujemo »kao i« uskrsnuća, »te«... Tako riječ »toli« sadržaje potpuno i neokrnjeno značenje latinskoga »tam« (Usp. Akademijin rječnik XVIII, sv. 76, str. 436).

94. »Sed et in caelos gloriosae ascensionis« u Vjesniku nije ni cjelovito, pa ni doslovno prevedeno. Najprije zbog nedostatka onoga »tam«, što sam spomenuo u br. 93, nedostaje pjesnički osjećaj čuvstva ljubavi i udivljenja. Istina, u originalu je naglasak čuvstva najjači uz muku, a danas se veća pažnja posvećuje uskrsnuću. Zbog toga nema smisla krnjiti originalnu misao! Osim toga tu je provučena monotonija. Napokon nije ni sasvim isto: »slavno uzašašće u nebo« i »uzašašće u nebesku slavu«. Ako razlika nije ne znam kako velika, ona ipak postoji, pa je samo još jednom prevoditelj otišao u svoju uobičajenu skrajnost. Ili se drži teksta kao pijan plota, ili ide u preveliku i nepotrebnu slobodu.

Gdje stoji usp. to su bilješke navedene već uz identične slučajeve prije!

95. »De tuis donis ac datis« — riječ »de« nije tu partitivni genetiv sa »de«, nego »de« crkvene latinštine koji znači gradu od koje je žrtva sazdana. Budući da prevodilac to nije uočio, dao se na sasvim slobodno tumačenje teksta (Usp. Menge-Güthling n. dj. str. 196, Georges n. dj. str. 1888 pod br. 4 i 5, gdje navodi primjere iz crkveno-latinskih tekstova). Mogao bi se, dakle, uzeti instrumental, a moglo se prevesti kao što sam i preveo: »pa u darovima što ih poklanjaš prikazujemo... žrtvu čistu...«

96. »Praeclarae« maiestati tuae može se sasvim doslovce prevesti istom slikom, što u hrvatskom jeziku nimalo tuđe ne zvuči, dapače, upravo je u Hrvatskoj taj zraz bio mnogo življi nego npr. u Srbiji, pa bi bila šteta da se izgubi lijepa riječ, koja još živi u pričama, sve kad možda ima malo starinskiji prizvuk. Taj dašak starine može Kanonu dati i neki šarm. Da navedem kao primjer citat što se češće spominje: »prejashni care«. (Usp. Akademijin rječnik XI, sv. 49, str. 540, upotrebljava se u prenesenom smislu u titulaturama upravo u Hrvatskoj).

97. »Calicem salutis perpetuae« nezgodna je i tesko razumljiva riječ: »sveudiljnog spasenja«, možda malo vuče na slovenski, a inače bila bi adekvatna originalu. Ta je riječ u zadnja dva stoljeća izvan upotrebe (usp. Akademijski rječnik XVII, sv. 71, str. 235, Slovenski pravopis, izdala Slov. Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1962, str. 957). Svakom bi, naprotiv, bio sasvim razumljiv izraz: i čašu **neprolaznoga** spasenja.

Time je dovršena molitva »Unde et memores«, nastavlja se nova: »**Supra quae**«.

98. »Digneris« nije »molimo«. Riječ dostojanstva ima u liturgiji svoj smisao. Može se i nijansirati (usp. retke 8, 51, 142).

99. »Supra quae« je nadovezivanje na prijašnji tekst: »kruh vječnoga života i čase neprolaznoga spasenja«, što se u hrvatskom redovitije izražava zamjenicom »taj«, nego »ovaj«. (Usp. Akademijin rječnik IX, sv. 40, str. 475). Gramatički bi bilo, dakle, običnije reći: »Dostoj se pogledati na to, (o čemu smo maločas govorili... »Prevoditelj je mislio da se »quae« nadovezuje na darove što su neposredno pred nama, ali je to gramatički krivo.

100. »Propitio ac sereno vultu« prevedeno je tačno: blagonaklona i vedra lica, gdje se služimo i izrazom i slikom iz originala, budući da imamo istu igru riječi i u nas. Tako čuvamo svu izražajnost izvornika.

101. »Et accepta habere« zgodnije je prevesti aktivno. U izvorniku je Bog u akciji. Taj je smisao u Vjesniku oslabio: »neka ti bude milo«. Potpunije se osjeća aktivno: »neka te razdraga«, pogotovo to dolazi do izražaja u sljedećem retku: »kako si se htio uzradovati darovima...«

102. »Pueri tui« — prijevod u Vjesniku nije pogodan osim u muškom rodu. Na ovome mjestu »puer« znači slugu, ne dječaka niti mladica. Prvi je prevodilac vjerojatno preveo »momak«, jezičar to prepravio u hrvatski mladac, samo je nevolja, što na istoku »momak« znači i slugu, a mladac tog značenja nema, pa je smisao iskrivljen. Riječ treba prevesti: »darovima slugu, ali ne »tvoga« nego »svoga«, jer je to povratna zamjenica, kao u bilješci 58!

103. »Iusti Abel« grubo zvuči: »darovima slugu tvoga, Abela Pravednoga«. Nije Abel vladar, niti je stekao nadimak, pa je deplasiran pokušaj da ga dobije tek u Kanonu. Treba prevesti npr. »Sluge svoga, pravednoga Abela«. Ne pravednoga, da izbjegnemo hijat! To vrijedi i kod Abrahama za »praoca našeg Abrahama«, bez -a.

104. »Sanctum sacrificium, immaculatam hostiam« u originalu je akuzativ, nadovezuje se na glagol »obtulit« pa ga treba tako i prevesti. Poslužio bih se gramatičkim pomagalom iz 59. bilješke.

105. »In conspectu divinae maiestatis tuae« — tu se radi o gramatičkoj konstrukciji nalik na »pono librum in mensa«. Nitko je ne prevodi: stavljam knjigu na stolu, a Vjesnik je napravio tu pogrešku. Tako je konstrukcija kod »in conspectu« i klasična (usp. Georges n. dj. I, str. 1544), pogotovo se uobičajila u crkvenoj latinštini (Exod 25, 30; Deut 11, 26; 25, 15; ps. 79, 11; 85, 14; 87, 3). Latinac se pita »gdje«, mi »kamo«. Slično je mjesto u molitvi »Offerimus« kod prikazanja ispravno prevedeno u nedjeljnim Misalima: »da uzide... pred lice tvoga veličanstva« tako treba i ovdje. (Usp. Misal. Makarska, 1967, str. 272).

106. »Ut quotquot, ex hac altaris participatione sumpserimus« preveo sam »kako bismo...« da se ne ponovi veznik »da ruke...« koji u finalnim rečenicama možemo zamijeniti s kako, li, eda, neka (usp. Lj. Jonke, nav. dj. str. 400) (»Sumpserimus« na ovom je mjestu prevodilac u Vjesniku unio u Kanon tipičnu zagrebačku pogrešku poput one: dodem odmah (usp. Lj. Jonke n. dj. str. 417).

107. »Ex hac altaris participatione« — prevoditelj je u Vjesniku zaboravio na riječ »ex«. Točniji je, dakle, ovaj prijevod.

108. »Repleamur« preveo sam aktivno: »kako bismo došli do punine«, mjesto »kako bismo se napunili«.

109. »Omni benedictione caelesti et gratia...« Zbog ljepšega stila izmijenio sam poredak riječi. »Milost« stavio sam u množinu, jer je uz imenicu »punina« ljepši partitivni genetiv u množini. Takva konstrukcija ni malo ne mijenja smisao riječima »omnis gratia«, budući da to znači svaku milost ili sve milosti. Osim toga ovakav je sklop i pjevaniji nego ablativ jednine kod iste imenice.

Time je dovršena molitva »Supplices«, dolazi na red »Memento mortuorum.«

103. Ne svetoga anđela da izbjegnemo hijat.

15. Podsjeća nas na bilješku kod »Memento vivorum«.
16. I ovo je mjesto sasvim analogno onoj »čeljadi« kod »Memento vivorum«.
110. »Dormiunt in somno pacis« — »spavaju snom« u Vjesniku tvrdo zvuči. Adekvatniji, pa i ljepši je prijevod: »počivaju u snu mira.
111. Gramatički malo odstupam od latinskog teksta u drugoj varijanti prijevoda, gdje san postaje subjekt kao da aktivno preminule obuhvaća, »obuzima«, ali je smisao doslovno isti: koga san obuzima, taj je u snu, njim obuzet, pa spava u snu ili snom. Č ni mi se ljepši.
112. »Quiescentibus« u Vjesniku nije adekvatno prevedeno: »koji se upokojuju«. Već u klasičnom latinskom jeziku znadu poneki participi inchoativnih glagola isticati stanje u sadašnjosti npr. »discens«. U crkvenom je jeziku takav smisao poprimio i glagol »quiesco« kad znači pokojni, »quiescentes« su »preminuli« bar na ovom mjestu. Uzeo sam ablativ »preminulim«, ne preminulima, da ne bude svršetak »ima« dvatup, jer to hrvatski jezik izbjegava (usp. Maretić, Gramatika br. 224, str. 213). Osim toga time se izbjegava i jedan hijat.
113. »Ut indulgeas, depredamur« izražava neku blagohotnost, blagonaklonost, što bolje uspijeva izrazom »udijeli«, nego »daruj«.
114. »Locum refrigerii« držim da je bolje prevesti frazom »blagog osvježenja« nego nepjesničkim i praznim »osvježenja«.
- Tako je svršena i molitva »Memento mortuorum«, prelazim na »Nobis quoque peccatoribus«.
115. »Nobis quoque peccatoribus« ljepši je originalni redosljed riječi, krivo prevedena povratna zamjenica kao i u bilješkama: 57, 102, 119, 123, 124. (Usp. Ljudevit Jonke: Književni jezik u teoriji i praksi, Zgb. 1965, str. 368—388).
116. »De multitudinē ... sperantibus« držim da je točnije i izražajnije »stavljamo svoje nade« nego »stavljamo svoju nadu«.
117. »Partem aliquam donare digneris« »Donare« Vjesnik točno prevodi, ispuštajući riječ »digneris«. Obadvoje izražava: »iskaži milost«. »Aliquam« povezao sam drukčije, ali je to tek igra riječi, jer milošću dolazimo do učešća. »Partem« preveo sam »učesće«.
118. »Cum sanctis apostolis et martyribus tuis« kao u bilješci 115 krivo je prevedena povratna zamjenica.
119. »Agnete« naš narod prevodi: sv. Janja.
120. »Et omnibus sanctis tuis« Povratna zamjenica je krivo prevedena kao u bilješci 115. Dozlogrdio je trostruki završetak »-ima« (Usp. Maretić: Gramatika br. 224, str. 213).
121. »Quaesumus« u Vjesniku nije prevedeno.
122. »Consortium« ne znači samo društvo, nego i zajedničku sudbinu, pa sam pokušao sačuvati taj prizvuk. Vjesnikov: »doći među njih« je maglovito.
123. »Non aestimator meriti« Vjesnik prevodi: »ne po vaganju zasluga« — vaganje je germanizam, Može se još podnijeti odvagnuti!
124. »Sed veniae largitor ...« latinska imenica ima smisao radnje koju označuje i hrvatska: »povlasticom svoga praštanja«. Ali se i tu potkrala nezgoda s povratnom zamjenicom (usp. br. 115).
- Time je gotova i zadnja molitva: »Nobis quoque«, pa dolazi svršetak i doksologija.
125. »Per quem haec semper bona creas« — nezgodna je na ovom mjestu riječ: uvijek, premda se latinski »semper« redovito tako prevodi. Ovdje je kontekst takav da »uvijek« nezgrapno zvuči. Puno zgodnije se čuje riječ: »neprestano stvaraš«.